

Nejvyšší státní zastupitelství
Jezuitská 585/4
602 00 Brno

V Brně dne 15. 3. 2014

Trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestných činů

- maření úkolu úřední osoby z nedbalosti,
 - zneužití pravomoci úřední osoby a
 - porušení povinnosti při správě cizího majetku
- při činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů

Liga lidských práv je neziskovou organizací, která se ve svém tématu soudnictví a policie dlouhodobě věnuje otázce účinného vyšetřování podezření z násilné trestné činnosti policistů ve spojení se zásahem do práva na život a do práva nebýt podroben mučení a jinému nelidskému a ponižujícímu zacházení. V rámci projektu „Policie pod kontrolou“ podpořeného Fondem Otakara Motejla jsme monitorovali činnost Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“), zejména se zaměřením na plnění její povinnosti zajistit zmíněné účinné vyšetřování.

V rámci těchto našich aktivit jsme se dozvěděli **skutečnosti, které nasvědčují tomu, že ze strany vedení GIBS došlo ke spáchání trestných činů** maření úkolu úřední osoby z nedbalosti, zneužití pravomoci úřední osoby a porušení povinnosti při správě cizího majetku a dále ze strany řadových příslušníků GIBS a státních zástupců ke spáchání trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti.

S ohledem na doporučení některých poslanců, kterým jsme některé naše poznatky také předali, podávám tímto dnes na Mezinárodní den proti policejní brutalitě toto trestní oznámení.

Návrh na postoupení věci pod Vrchní státní zastupitelství v Olomouci

Nejprve s ohledem na to, že v rámci našich aktivit¹ se opakovaně ukázalo, že Vrchní státní zastupitelství v Praze a Městské státní zastupitelství v Praze nejsou ve věci GIBS nestranné a jejich postupy se dosud jeví jako krytí nezákonné činnosti GIBS, navrhuji, aby toto trestní oznámení bylo postoupeno některému ze státních zastupitelství spadajících pod Vrchní státní zastupitelství v Olomouci. Rovněž navrhuji, aby bylo využito § 157 odst. 2 písm. b) trestního řádu a **aby tato věc byla přikázána jinému policejnímu orgánu než GIBS** dle § 12 odst. 2 písm. i), neboť ta by nebyla schopna k věci přistupovat nestranně a nezávisle.

¹ Viz analýza „Generální inspekce bezpečnostních sborů – utržená ze řetězu právního státu“, „Stínová výroční zpráva Generální inspekce bezpečnostních sborů“ a příspěvky některých účastníků kulatého stolu v Senátu ČR s názvem „Generální inspekce bezpečnostních sborů – (ne)vyšetřování trestných činů policistů“, přepis je dostupný zde: <http://senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=70587>.

Podezření z maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

Důvodem, proč byla GIBS vůbec zřízena, je požadavek mezinárodních orgánů včetně Evropského soudu pro lidská práva na účinné, nezávislé a nestranné vyšetřování případů, kdy došlo k zásahu do práva na život nebo do práva nebýt podroben mučení, nelidskému a ponižujícímu zacházení v případě, kdy je podezřelým příslušník bezpečnostního sboru. To vyplývá i z důvodové zprávy k zákonu o GIBS. Priorita ochrany společnosti před násilnými trestnými činy ostatně vyplývá i z trestního zákoníku, který tyto trestné činy zařadil na první místo. Je tedy zřejmé, že důkladné vyšetřování těchto podezření je primární úkolem GIBS.

Podle Ústavního soudu² požadavek na provedení účinného vyšetřování zahrnuje **povinnost provést důležité procesní úkony, vypořádat se s důkazními návrhy oběti a obecně přistupovat k vyšetřování s náležitou péčí a řádnou snahou.**

Tento svůj úkol ovšem GIBS systematicky neplní. V řadě případů oznámené podezření vůbec nevyšetřovala – buď byla **nečinná**, nebo věc **postoupila k šetření vnitřnímu orgánu policie**, což není nezávislý orgán. Takový postup je v **rozporu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva**, která vyžaduje vyšetření těchto podezření nezávislým orgánem, a to již od prvotních úkonů.

V analýze „Generální inspekce bezpečnostních sborů – utržená ze řetězu právního státu“ a ve „Stínové výroční zprávě Generální inspekce bezpečnostních sborů„ (obě v příloze) popisujeme několik takových případů, kdy **poškození podali trestní oznámení pro jednání policistů naplňující znaky nelidského a ponižujícího zacházení, doložili vzniklá zranění, ale přesto GIBS odmítla podané trestní oznámení vůbec začít šetřit.** Poškození z jednoho z popisovaných případů dokonce přišli na veřejnou debatu s ředitelem GIBS, Ivanem Bílkem, a upozornili ho na nevyšetřování jejich případu ze strany GIBS.³ Přesto ředitel nezjednal nápravu.⁴ Obdobně v případě kameramana, kterému policista způsobil mnohočetné zlomeniny žeber, ředitel GIBS nezjednal nápravu a nenařídil zahájení vyšetřování případu, přestože mu poškozený osobně psal dopis a přiložil další lékařskou zprávu.⁵

Jsme ovšem přesvědčeni, že dalších podobných případů je celá řada. GIBS ovšem na naši žádost o informace odmítl poskytnout konkrétní informace o vyšetřování podezření ze špatného zacházení a násilné trestné činnosti policistů a konečné výstupy z těchto vyšetřování.

Výše popsaná nečinnost a neplnění základní povinnosti a úkolu GIBS představuje **maření a podstatné ztížení splnění důležitého úkolu, kterým je nepochybně povinnost státu zajistit účinné vyšetřování špatného zacházení. Takové jednání je vysoce společensky nebezpečné, neboť jde o porušení základních práv oběti trestného činu, porušování mezinárodních závazků a hrubé narušení úkolů právního státu.** O tomto maření a ztížení splnění úkolu v řadě případů prokazatelně věděl ředitel GIBS, a přesto nepodnikl žádné kroky k nápravě. Proto máme podezření, že ředitel GIBS Ivan Bílek a jeho podřízení se dopouští trestného činu maření úkolu úřední osoby

² Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013.

³ Viz čas 1:04:45 záznamu Bilanční debaty o činnosti "nové" policejní inspekce ze dne 6. 6. 2013: <https://www.youtube.com/watch?v=PGFdIqo6vq4&list=PLED416724108698A9&index=11>.

⁴ Věc je vedená u GIBS, 11. oddělení, pod. č. j. GI-R-1577-8/2012.

⁵ Věc je vedená u GIBS, 11. oddělení, pod č. j. GI-TC-96-22/2013, a u Městského státního zastupitelství v Praze č. j. 2 KZN 331/2013-14.

z nedbalosti. Dále máme podezření, že stejného trestného činu se dopouští ti státní zástupci, kteří i přes stížnosti poškozených nezjednali nápravu a nečinnost GIBS tolerovali a obhajovali (více informací ve spisech uvedených v poznámkách pod čarou a v analýze v příloze).

Podezření ze zneužití pravomoci úřední osoby a porušení povinnosti při správě cizího majetku

Dále jsme se při své činnosti dozvěděli informace, které nasvědčují zneužívání rozpočtu a majetku GIBS a naplnění skutkové podstaty zneužití pravomoci úřední osoby a porušení povinnosti při správě cizího majetku. Konkrétně jde o tato podezření:

- **Podezření ze zneužívání odměn** – na základě žádosti o informace jsme se dozvěděli, že řediteli GIBS Ivanu Bílkovi byly vyplaceny každý rok statisíkové odměny nad rámec běžného platu. V rozporu se zákonem o svobodném přístupu k informacím a v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu nám však odmítl sdělit i výši odměn u dalších osob v GIBS, zejména ve vedení GIBS. Máme ovšem informace o tom, že došlo ke zneužití odměn ve prospěch dalších osob ve vedení GIBS nebo osob s nimi spřízněných (v mileneckém poměru) tím, že jim byly vyplaceny statisíkové částky určené na navýšení příjmů řadových příslušníků GIBS.
- **Podezření z nekalého nakládání s majetkem určeným k rekreaci příslušníků** – máme informace o tom, že GIBS vlastní rekreační objekt určený pro využití příslušníky GIBS, do kterého byly investovány nemalé prostředky z fondu kulturních a sociálních potřeb, a nyní po těchto investicích vedení GIBS podniká podezřelé kroky ke změně vlastnictví tohoto objektu.
- **Podezření ze zneužití velkých objemů peněz z tzv. zvláštních finančních prostředků**, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatků o trestné činnosti.
- **Podezření z předražených zakázek při stavebních pracích na pobočce 1. oddělení GIBS.**

Vzhledem k tomu, že GIBS odmítá zodpovídat legitimní žádosti o informace a veřejnost se tedy nemá jak dostat k podrobnějším informacím, **je potřeba, aby nezávislý orgán (tedy nikoliv sama GIBS) všechna tato podezření důkladně prošetřil**, a zjistil například, jaké konkrétní stavební práce byly na 1. oddělení GIBS provedeny a zda vyfakturovaná částka odpovídá skutečně provedeným pracím a jejich obvyklé ceně, nebo jaké prostředky a na jaké konkrétní účely byly využity prostředky z tzv. zvláštních finančních prostředků atd.

Žádost o prošetření věci a vyrozumění

Žádám, aby státní zastupitelství výše popsané skutečnosti důkladně prošetřilo a prověřilo, zda nedošlo ke spáchání trestných činů. Žádám také o vyrozumění o tom, jak bylo s tímto oznámením naloženo.

Zuzana Candigliota
právnička Ligy lidských práv

(odesláno skrze datovou schránku)

Přílohy:

Analýza „Generální inspekce bezpečnostních sborů – utržená ze řetězu právního státu“
Stínová výroční zpráva Generální inspekce bezpečnostních sborů